

Євмененко Є.А.

студент,

Науковий керівник: Коломєєць Т.О.

доктор юридичних наук, професор,

Запорізький національний університет

МЕДІАЦІЯ ЯК АКТУАЛЬНИЙ, ПОЗАСУДОВИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Застосування медіації є звичайною практикою для Європейських країн, цей спосіб позасудового вирішення спорів є одним з найефективніших та допомагає розглянути справу і дійти згоди без залучення судових органів і тим самим спростити саму процедуру спірних правовідносин, а також полегшує їх виконання. В Україні медіація не має широких масштабів, насамперед через нерозвиненість правової бази, відсутність обізнаності багатьох членів суспільства про наявність такого виду позасудового вирішення спору, а також переваг, які будуть за умови використання такого способу, а особливо у справах публічно-правового спрямування.

Проблематикою застосування медіації, як позасудового способу вирішення спорів в Україні займаються такі вчені, як: Зайчук О. В., Жмудь В. А., Громовий О. В., Єрмоєнко Г. І., Боброва М. П., Горова А. І., Землянська В. В., Прокопенко Н. Н., Притика Ю. Д., Охрімчук Л. І., Москаленко В. С., Саранюк В. І. та інші.

На разі правова база, яка стосується питання медіації знаходиться на перших етапах становлення. Це в першу чергу зумовлено затягуванням процесу прийняття закону України «Про медіацію», проект цього закону вже декілька років не зрушує з наявної точки. Як раз в ньому фіксується визначення поняття медіації та визначається загальні засади реалізації цього виду позасудового способу вирішення спорів. За цих проектних медіація визначається як позасудова процедура врегулювання конфлікту шляхом переговорів за допомогою одного або декількох посередників (медіаторів) [1].

Формальне визначення медіації міститься у ст. 1 Типового закону ЮНСІТРАЛ (Комісії ООН з міжнародного торгового права) за 2002 р. щодо міжнародних комерційних арбітражних процедур, згідно з якою медіація може бути визначена як «процес, коли сторони залучають третю особу або осіб з метою надання ними допомоги у мирному врегулюванні спорів, що виникають із приводу контрактних чи інших правових відносин, або пов'язані з ними. Мирний посередник не має права нав'язувати сторонам способи врегулювання спору». Отже, зазначене визначення містить основні ознаки медіації: третю сторону залучають за рішенням сторін спору, основна мета такого залучення – мирне врегулювання спору, спосіб врегулювання спору, запропонований третьою стороною, не є обов'язковим для сторін.

Центр ефективного врегулювання спорів (CEDR) також визначає медіацію як процес, наголошуючи на таких його ознаках, як гнучкість та конфіденційність, і зазначає, що під час такого процесу незалежна сторона

активно допомагає зацікавленим сторонам досягти згоди щодо врегулювання конфлікту або суперечки, але останнє слово під час ухвалення рішення чи умов угоди з урегулювання спору залишається за зацікавленими сторонами. У цьому визначенні також звернено увагу на таку ознаку третьої сторони, як нейтральність, що, як буде сказано далі, є однією з обов'язкових ознак медіатора, а також наголошено на його активній позиції з врегулювання спору [4].

Але незважаючи на відсутність спеціального законодавства, Україна може похвалитися своїм власним досвідом застосування процедури медіації, який підтверджує високу ефективність застосування цього інституту при вирішенні конфліктів. Так, починаючи з 2003 року активно проводяться експерименти у судах (зокрема у містах Києві, Харкові, Івано-Франківську, Автономній Республіці Крим та інших). Також на території України діє низка регіональних груп медіації, які об'єдналися в Асоціацію груп медіації України та Український центр порозуміння [2].

Особливості процедури медіації полягають у такому: а) участь сторін спору в процесі медіації є добровільною, медіатор – вільно обраний сторонами, а кожна сторона має можливість у будь-який момент вийти з процесу; б) у медіації сторони самі виробляють і приймають рішення. Медіатор, на відміну від суду, жодних рішень з приводу спірного питання не виносить і не дає жодних рекомендацій; в) медіація – це процес, в якому нічого не вирішується без згоди сторін спору. Під час нього всі рішення приймаються тільки за взаємною згодою сторін, і обидві сторони добровільно беруть на себе обов'язки виконувати прийняті ними рішення. Зрозуміло, що сторони роблять це лише тоді, коли задоволені такими рішеннями. Під час судового розгляду справи діє принцип обов'язковості судового рішення; г) основна мета медіації – пошук порозуміння, тобто за допомогою посередника обговорюються різні варіанти вирішення конфлікту і спільно обирається той із них, який обидві вважатимуть найкращим. Медіація дає можливість зберегти відносини на перспективу; д) ризик медіації мінімальний, оскільки кожна сторона в будь-який момент може відмовитися від продовження процесу переговорів; е) процес медіації відносно нетривалий та є економічно вигідним для сторін порівняно з судовою процедурою вирішення спору [3].

Отже, можна зробити висновок, що інститут медіації це всесвітньо визнаний та ефективний спосіб вирішення публічно-правового спору. Він є достойною альтернативою вирішення спірних питань, яких має значну кількість переваг, таких як економія часу, грошей, особливо питання публічно – правового значення повинні вирішуватись на перших етапах і не приводити сторін для вирішення питання до суду, особливо коли суб'єкти таких відносин наділені владними повноваженнями.

Список використаних джерел:

1. Проект ЗУ «Про медіацію» від 17.12.2010 № 7481.
2. Запровадження процедури медіації (примирення) у законодавстві України / Жмудь В. // Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика / МОН України ; НПУ ім. Драгоманова ; Ін-т політології та ін. – Київ, 2007. – № 11. – С. 89–91.

3. Способи вирішення публічно-правових спорів з органами влади : практичний посібник / [Сало Л.Б., Сенюта І.Я., Хлібороб Н.Є., Школик А.М.]. – Дрогобич : Коло, 2009. – 112 с.

4. <http://ilandmanagement.com/Publication/45/>.

Маковій О.С.

студентка,

Інститут післядипломної освіти

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ КАРКАС ОЦІНОЧНИХ ПОНЯТЬ ПІД ЧАС ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Серед різноманіття проблем, що стосуються зобов'язального права як розділу цивільного права, окреме місце займають питання відшкодування моральної шкоди. У науковій літературі останніх десятиріч їм приділяється особлива увага. А дослідження поняття відшкодування моральної шкоди завжди було пов'язане з численними протиріччями щодо його змісту, доцільності, обґрунтування та ін., однак цей напрям у сучасній цивілістиці не тільки не втратив своєї актуальності, теоретичної й практичної значущості і цінності, але ще більш зріс і потребує подальшої поглибленої розробки.

Не дивлячись на широке коло досліджень проблеми відшкодування моральної шкоди актуальною залишається проблема визначення ціни такої шкоди для потерпілого, а відтак – і визначення розміру відшкодування моральної шкоди. Ця проблема є особливо важливою з огляду на цінність немайнових прав особи, які порушуються заподіянням моральної шкоди. Це й спонукає нас до пошуку особливостей визначення розміру відшкодування моральної шкоди за цивільним законодавством України.

Цивільний кодекс України закріплює загальні положення про особисті немайнові права у главі 20. Ряд положень про захист немайнових прав фізичної особи визначено Конституцією України в ст. 3. Дані акти цивільного законодавства зводяться до того, що у випадку порушення особистого немайнового права таке право має бути відновлене або/та відшкодована завдана шкода.

Як відомо, відповідно до ч. 2 ст. 23 ЦК України моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. Отже, ключовими наслідками заподіяння моральної шкоди будуть фізичні або душевні страждання. І, якщо у випадку із